

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-4>

УДК 330.3:658.1

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ СОЦІАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В РЕГІОНІ

FORMATION OF A SOCIAL INVESTMENT MECHANISM IN THE REGION

Бойко Руслан Володимировичкандидат економічних наук, доцент,
Львівський торговельно-економічний університет
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4044-0217>**Boiko Ruslan**

Lviv University of Trade and Economics

Стаття присвячена обґрунтуванню положень регіональної інвестиційної політики, орієнтованої на забезпечення комплексного і збалансованого соціально-економічного регіонального розвитку. Зроблено аргументований висновок, що регіональна інвестиційна політика буде не системною і не комплексною, якщо окрім суто економічної, інноваційно-технологічної, інфраструктурної та інших господарських компонент не буде орієнтуватися на параметри соціального розвитку регіону. І навпаки, спрямування частини інвестиційного ресурсу на соціальні потреби дозволяє істотно посилити соціальну резилієнтність та безпеку регіональної соціально-економічної системи. Відтак, метою дослідження визначено обґрунтування положень механізму соціального інвестування в регіоні. Доведено, що тісний зв'язок між соціальною та економічною підсистемами регіонального розвитку слугує аргументом на користь висновку про паритетну увагу в межах регіональної інвестиційної політики до формування, раціонального розподілу й ефективного використання інвестиційного ресурсу на економічні й соціальні цілі. Напрацьовано положення стратегічно-операційного блоку фінансово-економічного механізму розвитку соціального інвестування регіону.

Ключові слова: регіон, регіональний розвиток, регіональна політика, інвестиційна політика, соціальні інвестиції, механізм, інструменти, засоби, інвестиційні проекти.

The article is devoted to the justification of the provisions of regional investment policy, aimed at ensuring comprehensive and balanced socio-economic regional development. A reasoned conclusion is made that regional investment policy will not be systemic and comprehensive if, in addition to purely economic, innovation-technological, infrastructure and other economic components, it is not oriented towards the parameters of the social development of the region. Conversely, directing part of the investment resource to social needs allows to significantly strengthen the social resilience and security of the regional socio-economic system. Therefore, the purpose of the study is to substantiate the provisions of the social investment mechanism in the region. It is proven that the close connection between the social and economic subsystems of regional development serves as an argument in favor of the conclusion about parity attention within the framework of regional investment policy to the formation, rational distribution and effective use of investment resources for economic and social purposes. The provisions of the strategic and operational block of the financial and economic mechanism for the development of social investment in the region have been developed. It has been established that the main subject of social investment is considered to be regional authorities and local governments (as a regulator), while the subjects of socially responsible investment are business entities and the state (however, as an investor). It is shown that the regional investment policy in the field of social investment in the Lviv region, given the situation in the social sphere of the region, should be focused on eliminating existential challenges, which are large-scale external and internal migration processes, the difficulty of access for a significant part of the population to business and satisfaction, due to this, a significant range of urgent, in particular social, needs of the region's residents, especially those living in rural areas, remote and mountainous areas. The dominant goal of the financial and economic mechanism for the development of social investment in the region is determined as creating an environment of an appropriate level of quality of life in order to preserve the human potential of the region.

Keywords: region, regional development, regional policy, investment policy, social investments, mechanism, tools, means, investment projects.

Постановка проблеми. В умовах сьогодення, а саме негативних наслідків повномасштабної війни актуалізується проблематика не тільки повоєнної відбудови економіки та виробничо-господарської інфраструктури регіонів України, але й не в меншій мірі інвестування у соціальну сферу заради покращення її потенціалу і можливостей щодо вирішення нагальних критично складних викликів і загроз рівня національної безпеки України.

Передусім йдеться про розширення спектру і зростання чисельності соціально вразливих категорій населення, збільшення навантаження на медичну систему через надання допомоги інвалідам війни, постраждалим особам, реабілітаційних та психологічних послуг, руйнування об'єктів соціальної інфраструктури (школи, лікарні, дитячі садочки, центри надання соціальних послуг і т. д.), погіршення якості освітніх послуг через неможливість проведення очного навчання, здійснення освітнього процесу у невідповідних в повній мірі для таких потреб приміщеннях, міграцію значної частини освітян, а також вузькоспеціалізованих медичних працівників, фахівців інших процесів соціальної сфери, необхідність забезпечення житлом, зайнятістю, а також надання соціальної адаптації внутрішньо переміщеним особам.

Таким чином, загострення проблем якості особистого життя, якості сімейного життя, якості трудового життя, якості суспільного життя, а також погіршення середовища проживання населення (в тому числі в тилкових регіонах країни) актуалізують проблематику розвитку соціальної сфери й модернізації елементів соціальної системи, її інфраструктури, зокрема зі застосуванням у таких цілях інструментарію регіональної інвестиційної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формуванню теоретико-методичних та методико-прикладних засад регіональної інвестиційної політики присвячені публікації таких науковців, як Р. Бойко [1, с. 5–7], М. Вакулич [2, с. 76–86], Т. Васильців та ін. [3, с. 52–57], О. Злотенко, Є. Рудніченко [4, с. 99–104], Т. Зубко [5, с. 81–88], Я. Качмарик та ін. [6, с. 12–18], Л. Ляхович [7, с. 249–254], Т. Максимова, Н. Орлова [8, с. 64–69], В. Папп, М. Гобрей [9, с. 600–605], Н. Демчук [10, с. 37–42], Р. Марценюк та ін. [11, с. 390], О. Дмитрик та ін. [12, с. 301–316], Р. Лупак та ін. [13, с. 70–88], Н. Руцишин та ін. [14, с. 193–208].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, на сьогодні все ще не визначеною залишається конфігурація, з одного боку, типового, а, з іншого боку, ефективного і дієвого механізму нарощення обсягів і ефективного використання соціальних інвестицій. Вирішення цього завдання потребує нових напрацювань (зокрема методико-прикладного характеру) у досліджуваній царині.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є обґрунтування положень механізму соціального інвестування в регіоні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інструментарій публічного управління в інвестиційній сфері щодо збереження і покращення соціальної системи регіону варто формувати навколо екзистенційних проблем у цій сфері, а такими доречно визначити наступні:

а) масштабні зовнішні міграційні процеси та потреба в поверненні українців з-за кордону;

б) внутрішня міграція й адаптація внутрішньо переміщених осіб;

в) активізація процесів зовнішньої міграції бізнесу, «слабкість» інфраструктури розвитку підприємництва на теренах регіону з прив'язкою до збереження існуючих бізнесів та створення нових конкурентоспроможних робочих місць;

г) дестабілізація внутрішньо регіонального ринку праці і його структурне збалансування в цілях реалізації ефективної політики доходів і зайнятості населення;

д) невідповідність соціальної інфраструктури регіону та громад сучасним викликам і загрозам соціальної резилієнтності та її розбудова й модернізація.

На засадах зазначеного стратегічно-операційний блок фінансово-економічного механізму розвитку в регіональній соціально-економічній системі соціального інвестування набуває вигляду як на рис. 1. Одночасно зацентруємо на тому, що в економічно розвинених суспільствах [11, с. 390] окремий вектор інвестиційної політики, який стосується інвестування в розвиток об'єктів та елементів соціальної системи країни і її територій, набув статусу соціального інвестування та/чи соціально відповідального інвестування. Головно мається на увазі інвестиційна діяльність, об'єктом якої виступає капітал, що вкладається в розвиток і модернізацію об'єктів соціальної інфраструктури. При тому, на сьогодні

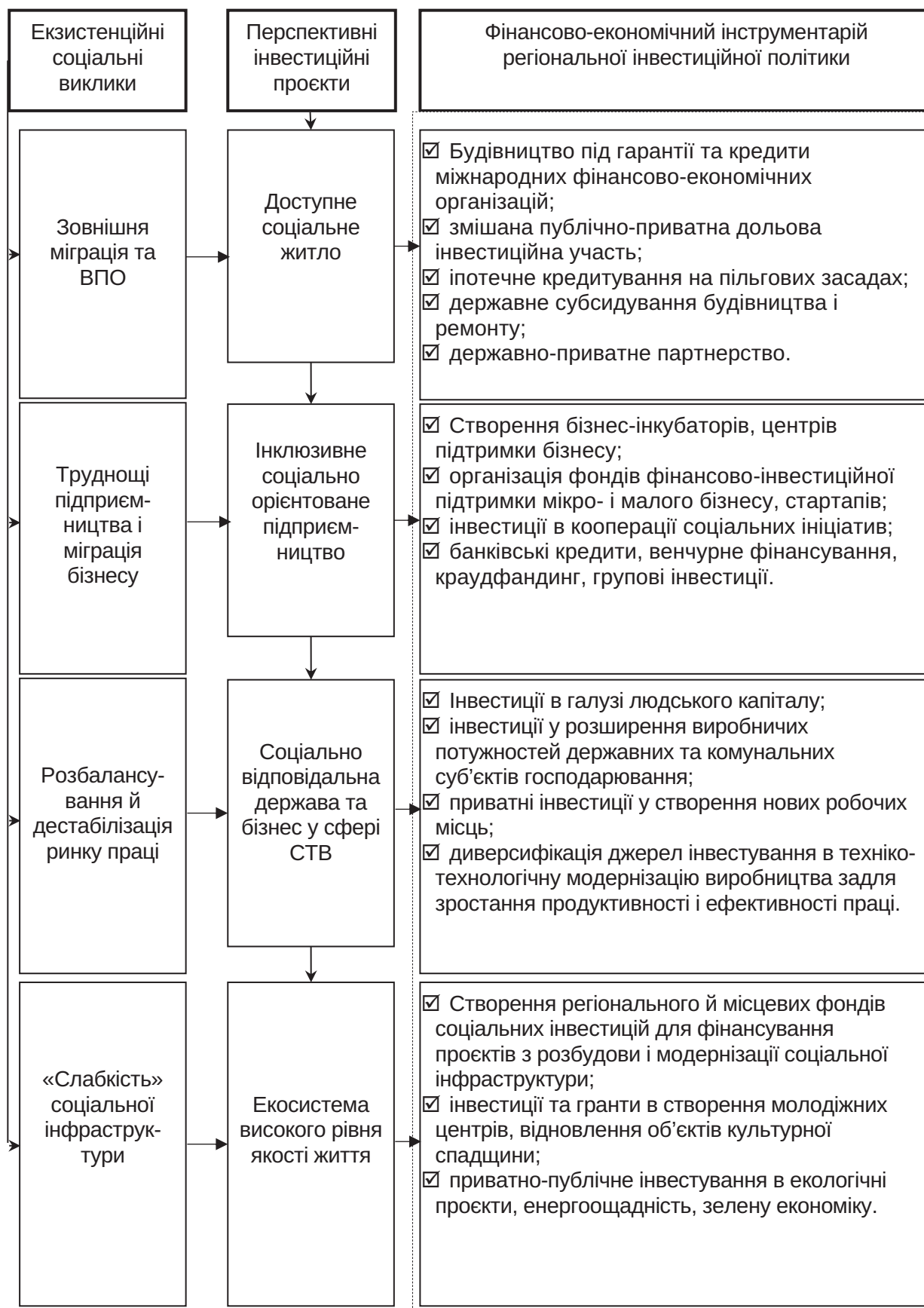

Рис. 1. Стратегічно-операційний блок фінансово-економічного механізму розвитку соціального інвестування регіону

Джерело: сформовано автором

ця проблематика ще не в повній мірі досліджена і, до прикладу, до соціального інвестування також включають різного роду проекти, реалізація яких має мало спільного з їх соціальним контекстом, однак прибутки чи інші результати від такої діяльності надалі мають соціальну спрямованість. Інша альтернатива – це інвестиції в опосередковані до соціальних орієнтирів чинники, як от – інноваційні способи вирішення соціальних проблем, до прикладу, за рахунок інвестицій у суб'єкти господарювання, які спеціалізуються на створенні нових прогресивних технологій, у т. ч. в соціальних сферах, інвестиції в розвиток громад і територій, покращення різних аспектів якості життя населення або ж, навпаки, відмова від інвестицій у гральний бізнес, виробництво алкогольних напоїв і тютюнових виробів, інші види діяльності, пов'язані з нездоровим способом життя і т. п.

Поняття соціального інвестування та соціально відповідального інвестування слід розрізняти. Головним критерієм першого, згідно [8, с. 65; 10, с. 40], вважаються інвестиції (інші фінансові, матеріальні і нематеріальні вкладення), які спрямовуються на вирішення / усунення гострих соціальних проблем суспільства (націленість на результат – покращення в соціальній сфері та системі). Тоді як соціально відповідальне інвестування, скоріше, характеризує сам процес інвестиційної діяльності: на скільки він здійснюється зі зорієнтованістю на дотримання соціально орієнтованих дій і правил поведінки й самі проекти дотичні до соціально орієнтованої поведінки інвестора.

За такого бачення, головним суб'єктом соціального інвестування розглядаються в більшій мірі регіональні органи влади та місцевого самоврядування (як регулятор) [4, с. 101], тоді як соціально відповідального інвестування – суб'єкти господарювання і держава (однак як інвестор). Відповідно, регіональну інвестиційну політику в сфері соціального інвестування у Львівській області, з огляду на ситуацію, що склалася в соціальній сфері регіону, доречно сфокусувати навколо усунення визначених вище екзистенційних викликів, якими, беззаперечно, є масштабні (за обсягами і їх негативними наслідками) зовнішні та внутрішні міграційні процеси, складність доступу значної частини населення до бізнесу (започаткування й ефективного ведення підприємницької діяльності) і задоволення, за рахунок цього, значного спектру нагальних, зокрема соціальних, потреб мешканців регі-

ону, особливо тих, що проживають у сільській місцевості, на віддалених і гірських територіях (тобто зі значно гіршим станом соціально-економічного розвитку й можливостей), дестабілізація регіонального ринку праці, відповідно, невиконання ним низки базисних функцій і завдань (головно в частині доходів та якості трудового життя, стабільності в працевлаштуванні, задоволеності робочим місцем й працею в колективі тощо), недостатність, інколи низька якість і неповнота надання базових послуг, та нерівномірність в розвитку об'єктів соціальної інфраструктури, що перешкоджає забезпеченню населення Львівської області повноцінними послугами в сфері охорони здоров'я, освіти, соціального захисту й підтримки, безпеки довкілля, культурного розвитку і т. д.

Потрібно розуміти, що вирішення провідних соціальних проблем розвитку регіону та його територій тісно корелює з впливом на головні тригери, які, з одного боку, обумовлюють відповідну проблематику, а, з іншого боку, дія на які дозволяє якнайшвидше і якнайкращим чином змінити відповідне середовище аби ініціювати потрібні структурно-інституційні зміни та зрушення.

Так, що стосується міграційних процесів, особливо зовнішньої трудової міграції, яка традиційно була високою для Львівської області ще до повномасштабної війни [14, с. 195], то як показують результати багатьох досліджень, інгібування міграції задля збереження людського потенціалу України і її регіонів, а також повернення українців з-за кордону (якщо не враховувати воєнні дії) у тісній мірі визначається трьома ключовими чинниками: а) наявність гарного житла і побутових умов для проживання; б) забезпеченість роботою, яка подобається та приносить стабільний високий дохід; в) можливість здобувати якісну освіту та професійно зростати і розвиватися. Відтак, власне, на ці чинники важливо впливати під час формування й реалізації програм соціального інвестування, якщо стоїть завдання протидії викликам міграційних процесів.

Згідно авторського бачення, комплексним інвестиційним проектом, який би мав гарні наслідки відносно забезпечення доступним житлом ВПО, а також слугував би чинником стримування зовнішніх міграційних процесів та повернення українців «до дому» слугує створення доступного соціального житла. Адже, однією з ключових проблем соціальної вразливості, власне, і є доступність житла для

українців як в країні, так і за кордоном. Своєю чергою, світовий досвід показує, що надання соціального житла населенню може допомогти подолати цю проблему. Відтак, вагомим завданням стає обґрунтування принципів і засобів забезпечення соціального житла в контексті регіональної політики боротьби з соціальною вразливістю населення Львівської області в умовах війни.

Вітчизняні органи влади в умовах повномасштабної війни стикаються з наступними проблемами, які прямо чи опосередковано стосуються формування соціального житла:

- необхідність постійного спостереження й контролю за якістю та рівнем надання житла біженцям, а також захищеністю їх соціальних і трудових прав;
- надання житла особам, які повертаються з-за кордону та потребують покращення умов проживання в Україні;
- забезпечення житла або покращення житлових умов для внутрішніх переселенців, які втратили своє житло або не можуть повернутися до своїх звичайних місць проживання через воєнні дії;
- ефективне втілення заходів для забезпечення соціального захисту і допомоги у формі соціального житла для вразливих груп населення безпосередньо у регіоні [2, с. 78].

У будь-якому разі цільовим орієнтиром регіональної політики має стати формування в регіоні банку доступного соціального житла задля подальшого його використання в цілях пропозиції спектру наступних послуг: пільгове користування, оренда житла, гуртожиток, притулок; субсидування, відшкодування вартості або частини витрат на придбання житла; відшкодування частини витрат, пов'язаних з користуванням та/чи придбанням житла (забезпечення і відсотки за іпотекою, страхування реконструкція, ремонт, ін.).

Згідно світового досвіду, в цілях формування банку соціального житла найбільш доцільно використовувати наступні фінансово-інвестиційні механізми. По-перше, це будівництво житла під гарантії та кредити міжнародних фінансово-економічних організацій. Власне, Україна вже має такий досвід, що стосується використання ресурсів зарубіжної фінансової технічної допомоги на будівництво житла для ВПО. Цей досвід слід поширювати на весь арсенал соціального житла, коли головними перевагами цього інструмента слугують: можливості залучити фінансово-інвестиційний ресурс на довгостроковий період; низькі відсоткові ставки за

кредитами; можливість надання самого житла у вигляді іпотеки.

По-друге, це змішана публічно-приватна дольова інвестиційна участь. Цей інструмент має високу ймовірність бути реалізованим у Львівській області. Однак, це потребує політичного рішення, що стосується надання приватному забудовнику вільних земельних ділянок, які той отримає у якості розрахунку за збудоване житло.

По-третє, це іпотечне кредитування на пільгових засадах. Формально такий інструмент є доступним, але реалізувати його на регіональному рівні достатньо складно і це потребує виділення коштів з місцевого бюджету для відшкодування частини відсотків за такими іпотечними кредитами. Відтак, для задіяння цього інструмента потрібна системна і виважена загальнодержавна політика, орієнтована на зменшення облікової ставки НБУ й зниження, таким чином, ставок комерційних банків за іпотечними кредитами. Інша альтернатива – це спеціалізоване іпотечне кредитування з боку банків з державним капіталом.

По-четверте, це державне субсидування будівництва і ремонту. У таких цілях регіональні органи влади мають активно лобювати перед органами центральної влади виділення відповідного бюджетного ресурсу, у т. ч. за рахунок участі в проєктах Державного фонду регіонального розвитку та публічного інвестування в Україні.

По-п'яте, це державно-приватне партнерство. Цей інструмент варто вважати одним з найбільш оптимальних, однак його використання, знову ж таки, пов'язане з вирішенням питання мотивації приватних інвесторів, тобто громади мають віддавати частину своїх активів, а це вже питання прозорості використання публічних ресурсів, ймовірної корупції, врахування громадської думки і т. д.

Наступний перспективний, з авторської позиції, масштабний соціальний інвестиційний проєкт у Львівській області стосується інклюзивного соціально орієнтованого підприємництва. Такий висновок обумовлюється тим, що згідно великої чисельності соціологічних досліджень покращення доступності населення до підприємництва вважається потужним чинником покращення соціального захисту населення в Україні.

На засадах урахування високого рівня актуальності (при тому не тільки в світлі економічного розвитку, але зокрема навіть в більшій мірі в сенсі покращення соціальної без-

пеки регіону) збереження існуючих бізнесів та стимулювання створення й розвитку нових критично високого рівня актуальності набувають питання реалізації такого суспільно значимого інвестиційного проекту, як розвиток інклюзивного соціально орієнтованого підприємництва регіону. Йдеться не просто про реалізацію підприємницького потенціалу регіону, адже це в більшій мірі завдання економічної, а не соціальної політики, а про розвиток секторів підприємництва, який дає не тільки економічний, але навіть в більшій мірі соціальний ефект. Отже, це про розвиток молодіжного бізнесу, жіночого підприємництва, бізнесу ветеранів та демобілізованих з війська, осіб з обмеженими можливостями, підприємництва, суб'єкти якого реалізують соціальні функції і завдання (пов'язані, наприклад, зі здоров'ям і добробутом населення, наданням медичної допомоги і супутніх послуги, професійним навчанням, освітою, доглядом за дітьми, особами похилого віку та малозабезпеченими і т. д.), включно з поступом сільських та інших територій з ознаками депресивності.

У руслі розвитку соціального підприємництва, розширення асортименту і покращення якості системи соціальних послуг, що надаються населенню, не меншої ваги, з огляду на сучасні виклики резилієнтності якості життя у Львівській області безпосередньо та в інших регіонах України в тому числі, набуває проблематика збалансування регіонального та локальних ринків праці. І це закономірно, адже високий рівень зайнятості населення, задоволеності працею і рівнем її оплати, можливостями професійного розвитку та кар'єрного зростання слугують чинниками прямої дії на якість життя, формування та розвиток людського потенціалу, а також ухвалення сталого рішення в частині бажання на постійних засадах проживати в Україні та реалізувати саме тут свій потенціал.

Відтак, і держава і бізнес мають стати соціально відповідальними в сенсі створення відповідних умов, реалізувавши на практиці такий суспільно значимий інвестиційний проект, як соціально відповідальна держава та бізнес у сфері соціально-трудових відносин. У даному випадку соціально відповідальна поведінка стосується головно створення нових конкурентоспроможних робочих місць, а також значного покращення якості існуючих. Логічно, що така політика тісно пов'язана зі створенням нових або розширенням існуючих виробничих потужностей. Хоча на загал прийнято вважати, що створення нових робочих

місць це прерогатива суто приватного бізнесу, однак це не так. Особливо на територіях з низьким рівнем розвитку підприємництва таку участь мають взяти на себе регіональні та місцеві органи влади, формуючи нові робочі місця в бюджетному секторі чи комунальній сфері і це слід обов'язково робити навіть, якщо створення й утримання такого робочого місця не перевищує отриманого ефекту. Відповідно, на розширення виробничих потужностей і відкриття нових робочих місць мають спрямовувати власні зусилля суб'єкти господарювання всіх форм власності.

Інший не менш важливий з боку органів державної влади й місцевого самоврядування крок – це активна політика, спрямована на залучення інвестицій у галузі формування людського потенціалу. Такими традиційно вважаються медицина, освіта, знання, наука, культура, фізичний і духовний розвиток. Ці напрями мають бути чітко закріпленими у регіональних та місцевих стратегіях і програмах соціально-економічного розвитку, а їх розвиток – фінансуватися на належному рівні. При тому, необхідно орієнтуватися на забезпечення рівних можливостей для всіх громадян щодо отримання якісних і доступних медичних послуг, розбудову спортивних майданчиків і площадок, розвиток інновацій в освіті, впровадження справедливих пенсійних виплат, підвищення ефективності соціальної підтримки для населення, захист соціально вразливих груп населення та підтримку процесів поступу соціальної інтеграції.

Ще одним не менш масштабним суспільно значимим інвестиційним проектом у Львівській області має стати формування цілісної екосистеми високого рівня якості життя. Йдеться про становлення на теренах регіону (не тільки в обласному центрі, а на теренах всієї області) екосистеми з такими її елементами, як а) інклюзивне й інноваційне суспільство освіченого загалу з рівними можливостями всіх груп населення для розвитку і реалізації власного таланту впродовж життя; б) середовище реалізації культурного потенціалу, створення й споживання культурних продуктів; в) забезпечення безпеки довілля для всіх мешканців; г) досягнення високого рівня здоров'я і збільшення тривалості життя та здорового життя; д) забезпечення рівних прав і можливостей, інклюзії та безбар'єрності, високого рівня соціальної захищеності населення. По суті, слід сформувати систему залучення та раціонального розподілу, ефективного використання інвестиційних і прирів-

няних до них ресурсів, які будуть спрямовуватися на якісну охорону здоров'я, соціальні послуги та молодіжний розвиток, доступну якісну освіту, збереження довкілля, культурний розвиток територій і громад регіону.

На думку автора, принцип системності передбачає утворення на регіональному й на місцевому (за кущовим методом, коли одна структура спеціалізується одразу на кількох громадах) рівнях регіонального й місцевих фондів соціальних інвестицій для фінансування проєктів з розбудови і модернізації соціальної інфраструктури. Досвід функціонування такої структури в Україні наявний. Так, ще у 2000 р. було створено (у формі громадської організації) Український фонд соціальних інвестицій з метою нарощення інвестиційного потенціалу соціального розвитку територіальних громад, покращення системи надання соціальних послуг та модернізації соціальної сфери і формування соціальної інфраструктури. Фонд здійснює свою діяльність вже 25 років та має успішний досвід залучення і використання соціальних інвестицій з таких джерел, як Уряд Німеччини (KfW), Світовий банк, Європейський Союз, Уряд Японії (JSDF), Уряд Швеції (Sida), Уряд Великої Британії (DFID), Фонд імені Чарльза Стюарта Мотта, Канадське агентство міжнародного розвитку, Міжнародний фонд «Відродження», Програма розвитку ООН та ін.

Є всі підстави вважати, що діяльність такого штибу структури слід пролонгувати й на регіональний і надалі на місцевий рівень публічного управління. Адже наявність відповідної інституції, власне, формує можливості для залучення інвестицій на соціальні цілі з найрізноманітніших джерел, у т. ч. з ресурсів фондів міжнародної технічної фінансової допомоги й підтримки.

Особливо важливими та актуальними в умовах загострення в Україні проблеми активізації міграційних процесів молоді є інвестиції у створення об'єктів інфраструктури молодіжної політики в громадах. Йдеться, до прикладу, про приватно-публічні інвестиційні проєкти, а також гранти у відкриття молодіжних центрів задля надання послуг так званої неформальної освіти задля соціальної інклюзії й всестороннього розвитку молоді, молодих сімей, ВПО, людей з обмеженими можливостями, ветеранів війни і т. д. Створення таких об'єктів критично актуальне для збереження

молоді, підтримки соціальних ініціатив місцевої молоді, виховання громадянської позиції молодих осіб, вирішення широкого спектру соціальних проблем.

У плані збереження та захисту довкілля регіональним і місцевим органам влади доцільно сприяти та стимулювати залучення ресурсів приватно-публічного інвестування в екологічні проєкти, розвиток альтернативної енергетики територій і громад, зміцнення їх енергетичної та екологічної безпеки, покращення енергоощадності, створення суб'єктів господарювання, які використовують технології зеленої економіки.

Висновки. Регіональна інвестиційна політика та її соціально-економічні наслідки не будуть комплексними і системними в разі, якщо не врахування та не задіяння інструментарію соціального інвестування. Відтак, у доповнення до системи заходів і засобів, орієнтованих на економічні, інноваційно-технологічні, організаційні та інші результати, важливо сформувати й реалізувати механізм, який стосується соціально орієнтованого інвестування. Його домінантна мета – сформувати середовище належного рівня якості життя задля збереження людського потенціалу регіону. Важливо аби такий механізм опирався на подолання екзистенційних викликів соціального розвитку Львівської області, якими слугують масштабна вимушена зовнішня міграція населення та значні обсяги ВПО, труднощі в доступі до власної справи, а також зовнішня міграція бізнесу, розбалансування й дестабілізація внутрішнього регіонального ринку праці, «слабкість» і недостатній рівень спроможності соціальної інфраструктури.

Для подолання або принаймні послаблення дії зазначених загроз слід підготувати і реалізувати систему інструментів, згрупованих за наступними суспільно значимими інвестиційними проєктами соціального спрямування: (1) доступне соціальне житло, (2) інклюзивне соціально орієнтоване підприємництво, (3) соціально відповідальна держава та бізнес, зокрема в сфері соціально-трудових відносин, (4) екосистема гідного рівня якості життя.

Перспективи подальших наукових досліджень у цій сфері стосуються розробки структури і системи організаційно-економічного механізму розвитку процесів соціального інвестування в регіональній соціально-економічній системі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бойко Р. В. Облік і аудит інвестицій (на прикладі підприємств молокопереробної промисловості Західного регіону України) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.06.04 / Львів, 2005. 19 с.
2. Вакулич М. М. Моніторинг інвестиційного клімату економіки України. *Економічний Нобелівський вісник*. 2014. № 1 (7). С. 76–86.
3. Васильців Т. Г., Городня Т. А., Лупак Р. Л. Економічні аспекти диверсифікації підприємства з використанням інноваційних інвестицій. *Інтелект XXI*. 2017. Вип. 1. С. 52–57.
4. Злотенко О. Б., Рудніченко Є. М. Система моніторингу економічної безпеки інвестиційної діяльності промислового підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 41. С. 99–104.
5. Зубко Т. Л. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства галузі зв'язку. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2016. № 3. С. 81–88.
6. Качмарик Я. Д., Куцик П. О., Лупак Р. Л., Качмарик І. Я. Економічний механізм забезпечення конкурентоспроможності торговельного підприємства: монографія. Львів: Літературна агенція «Піраміда». 2012. 208 с.
7. Ляхович Л. А. Моніторинг інвестиційних проектів підприємств. *Інноваційна економіка*. 2012. № 5 (31). С. 249–254.
8. Орлова Н. С., Максимова Т. В. Механізм організації системи моніторингу інвестиційної політики сталого розвитку в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 1. С. 64–69.
9. Папп В. В., Гобрей М. В. Шляхи вдосконалення механізму формування інвестиційного клімату в регіонах країни (на прикладі Закарпатської області). *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 16. С. 600–605.
10. Демчук Н. І. Індикатори і критерії ефективності інвестицій та інвестиційного забезпечення харчових підприємств. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2017. Т. 28 (67). № 2. С. 37–42.
11. Boiko R., Martsenyuk R., Protsykevych A. Assessment of the investment environment of the region and policy instruments for the implementation of its investment potential in wartime. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2024. № 10, 5. P. 390.
12. Dmytryk O., Vasylytsiv T., Mulska O., Lupak R., Kynytska-Iliash M., Dubyna M. Financial and economic security and development of priority sectors of the national economy Ukraine: casual nexus empirical. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2024. № 4(57). P. 301–316.
13. Lupak R., Mizyuk B., Zaychenko V., Kynytska-Iliash M., Vasylytsiv T. Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. *Agricultural and Resource Economics*. 2022. № 8(1). P. 70–88.
14. Rushchyshyn N., Mulska O., Nikolchuk Yu., Rushchyshyn M., Vasylytsiv T. The impact of banking sector development on economic growth: Comparative analysis of Ukraine and some EU countries. *Investment Management and Financial Innovations*. 2021. № 18(2). P. 193–208.

REFERENCES:

1. Boyko R. V. (2005) Oblik i audit investytsiy (na prykladi pidpryemstv molokopererobnoyi promyslovosti Zahidnogo regionu Ukrainy) [Accounting and audit of investments (on the example of dairy industry enterprises of the Western region of Ukraine)]. Lviv, 19 p.
2. Vakulych M. M. (2014) Monitoryng investytsiynogo klimatu Ukrainy [Monitoring the investment climate of the economy of Ukraine]. *Economic Nobel Bulletin*, no. 1 (7), pp. 76–86.
3. Vasylytsiv T. G., Gorodnya T. A., Lupak R. L. (2017) Ekonomichni aspekty dyversyfikatsiyi pidpryemstva z vykorystanniam investytsiy [Economic aspects of enterprise diversification using innovative investments]. *Intellect XXI*. Iss. 1, pp. 52–57.
4. Zlotenko O. B., Rudnichenko E. M. (2019) Systema monitoryngu ekonomichnoyi bezpeky investytsiynoyi diyalnosti promyslovogo pidpryemstva [System for monitoring the economic security of investment activities of an industrial enterprise]. *Black Sea Economic Studies*. Iss. 41, pp. 99–104.
5. Zubko T. L. (2016) Otsinka rivnia ekonomichnoyi bezpeky pidprtemstva galuzi zviazku [Assessment of the level of economic security of a communications enterprise]. *Economics. Management. Business*. no. 3. pp. 81–88.
6. Kachmarik Ya. D., Kutsyk P. O., Lupak R. L., Kachmarik I. Ya. (2012) Ekonomichniy mehanizm zabezpechenia konkurentospromozhnosti torgovelnogo pidpryemstva [Economic mechanism for ensuring the competitiveness of a commercial enterprise]. Lviv, 208 p.
7. Lyakhovich L. A. (2012) Monitoryng investytsiynyh proektiv pidpryemstva [Monitoring of investment projects of enterprises]. *Innovative economy*, no. 5 (31), pp. 249–254.

8. Orlova N. S., Maksimova T. V. (2016). Mehanizm organizatsiyi systemy monitoryngu investytsiynoyi polityky stalogo rozvytku v Ukraini [Mechanism of organization of the system of monitoring of investment policy of sustainable development in Ukraine]. *Investments: practice and experience*, no. 1, pp. 64–69.
9. Papp V. V., Gobrey M. V. (2018) Shliahy vdoskonalennia mehanizmu formuvannia investytsiynogo klimatu v regionah krainy (na prykladi Zakarpatskoyi oblasti) [Ways to improve the mechanism for forming an investment climate in the regions of the country (using the example of the Transcarpathian region)]. *Economy and Society*. Iss. 16, pp. 600–605.
10. Demchuk N. I. (2017) Indykatory i kryteriyi efektyvnosti investytsiy ta investytsiynogo zabezpechennia harchovyh pidpryemstv [Indicators and criteria for the effectiveness of investments and investment support for food enterprises]. *Scientific notes of the V. I. Vernadsky University of Technology. Series: Economics and Management*. Vol. 28 (67), no. 2, pp. 37–42.
11. Boiko R., Martsenyuk R., Protsykevych A. (2024) Assessment of the investment environment of the region and policy instruments for the implementation of its investment potential in wartime. *Baltic Journal of Economic Studies*, no. 10, 5. pp. 390.
12. Dmytryk O., Vasylytsiv T., Mulska O., Lupak R., Kunytska-Iliash M., Dubyna M. (2024) Financial and economic security and development of priority sectors of the national economy ukraine: casual nexus empirical. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, no. 4(57), pp. 301–316.
13. Lupak R., Mizyuk B., Zaychenko V., Kunytska-Iliash M., Vasylytsiv T. (2022). Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. *Agricultural and Resource Economics*, no. 8(1), pp. 70–88.
14. Rushchyshyn N., Mulska O., Nikolchuk Yu., Rushchyshyn M., Vasylytsiv T. (2021) The impact of banking sector development on economic growth: Comparative analysis of Ukraine and some EU countries. *Investment Management and Financial Innovations*, no. 18(2), pp. 193–208.